

פרוטוקול מס' 54/ד

מישיבת ועדת הכספים מיום ד', י"ז אדר א'
תשי"ט, 25.2.59, בשעה 9.00.

=====

- נכחו: חברי הוועדה:
- י. גורי - היו"ר
 - ח. רובין
 - מ. חזבי
 - ק. כהנא
 - מ. אולמרט
 - ז. סוזאייב
 - א. בהיר
 - י. בדר
 - ש. דיין
 - א. כהן

- מוזמנים:
- שר האוצר ל. אשכול
 - מר ארנון - מנהל כללי של משרד האוצר
 - מר גפני - ימסעם האוצר
 - מר סורוקר - " "
 - מר אבולעפיה - " "
 - מר שרון - " "

מר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:
התקציב לשנת 1959/60
המילויים לתקציב לשנת 1959/60

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

המדפיס הממשלתי

היו"ר י. גורי:

האמת היא שהסעיף הזה יינו 100 ל"י אלא 2,064,150 ל"י. עקרונות המשק הזה ידועים לנו. היה זמן שהוא התנהל על פי עקרונות אחרים ובעקבות ההטלחות של ועדת הכספים, וגם של מבקר המדינה, יוצקו לאחרונה דפוסיים אחרים למשק זה והוא הועמד על יסודות עסקיים טהורים. משום כך הוא מופיע כאן רק בסכום סמלי.

לא פעם קיבלנו פרטים שונים על הנהלת המשק, מיבנהו ועל הקלוקולציות שלו. אם יש חברים הרוצים לקבל השכלה נוספת יוכלו לשאול שאלות.

מ. אולמרט: האם זהו מפעל המכסה את הוצאותיו?

מר שרון: כן. הורדנו השנה את מספר העובדים מ-390 ל-370 ויעלנו את העבודה.

יחידות הכנסה

היו"ר י. גורי:
אני רוצה לשאול האם תקופת המעבר, כלומר העברת עובדי אגף המכס והבלו לירושלים, נסתיימה כבר או יש עוד עובדים אשר צריכים לעבור לירושלים?

מר שרון:
כמעט שלא. אלה שרצו לעבור כבר עברו ואלה שלא רצו לעבור לא יעברו.

היו"ר י. גורי:
אתם זוכרים שהיו ספיקות בענין זה, אנחנו הותקפנו על-ידי תזכירים ומשלחות, בייחוד אנוכי, בתל-אביב ובירושלים; היו גורמים די חזקים אשר לחצו שלא לעשות את ההעברה הזאת. אולם אם נבדוק כעת את הענין באופן רטרופקטיבי נראה לי שהיתה ברכה גדולה מאד בהעברת המרכז בירושלים. נרשום זאת לפנינו.

ז. סוזאייב:
בקשר לארנונה ומסי רכוש אני רוצה לשאול האם האיחוד של שתי הגביות האלה הביא לחסכון, ואם כן - מדוע גדל מספר העובדים במדה כזו?

לאגף מס הכנסה. כולם יסכימו שגם מתוך הכרה בחשיבות של מחלקות ההכנסה חייבים אנו לבדוק את ההוצאות של המחלקות האלה ואיננו יכולים להגיד שכל הוצאה למען יעול הגביה מותרת. ישנו סכום של 450 אלף ל"י לשעות נוספות. כמה פעמים התרענו נגד העסקת עובדים בשעות נוספות, לכך סעיף זה תובע הסבר.

היכן מופיע התקציב של מחלקת-ש.א.?

מר שרון:
המחלקה הזו אינה קיימת יותר. יש לנו מחלקת חקירות רגילה.

ז. סוזאייב:
אני רוצה להעיר משהו בנוגע לעבודתן של הוועדות הציבוריות, אבל אינני יודע אם אתם יכולים לתת תשובה לגופם של דברים. הייתי רוצה לדבר על-כך בנוכחות מר שרף.

מ. אולמרט:
בסעיף ארנונה ומסי רכוש יש סכום של 150 אלף ל"י לעובדים ארעיים. אני מבקש הסבר על-כך.

מה ההבדל בין השתתפויות והענקות ודין הענקות להבראה ולנופש?

מר אבולעפיה:
אחרי הסעיף, השתתפויות והענקות יש פירוט.

מ. אולמרט:
לפי הפירוט הכוונה להשתתפות בהוצאות נסיעה. מדוע כתוב גם, והענקות?

מר אבולעפיה:
בדרך כלל סעיף 184 - השתתפויות והענקות - כולל שני סעיפים: השתתפות בהוצאות נסיעה לעבודה והענקות לספרות מקצועית. זהו סעיף קבוע. במרה זה אין הענקות לספרות מקצועית אלא רק השתתפות בהוצאות נסיעה.

מ. אולמרט:
לא מובן לי מדוע באגף מס הכנסה יש צורך בנסיעות כה מרובות. על פי רוב האזרחים באים לשם. זו לא רשות הפיתוח.

ח. רובין:
בשבועות אלה פורסמו כמה פעמים ידיעות על חברה מסויימת - שאם אינני טועה שמה, עולמית - אשר כאילו לא הצהירה על הכנסה בסכום הצנוע של מיליון ל"י. מאחר שמתנהלת מערכה משפטית אינני רוצה להביע דעתי בענין זה.

שאלתי היא: מהי שיטת הביקורת החשבונות של מנגנון מס הכנסה. אצל הקבוצות הגדולות? האם ידוע לשלטונות מס הכנסה שדרושה החתמת הספרים כל שנה, בראשיתה או לפני ראשיתה, כדי למנוע ססים כפולים של ספרים? מהי שיטת הביקורת של החברות בכל הסקטורים?

באיזו מידה התקדמו אנשי מס הכנסה בבדיקת הספרים, באיזו מידה יש פירוט
שהוכשר לזה, לגבי אותן חברות גדולות שאצלן הנהלת הספרים אינה דבר חשוב?

מר שרון:

לשאלותיו של חה"כ סוזאייב.
מספר העובדים בארנונה אמנם גדל. הסיבה
היא פתיחת משרד נוסף בגוש דן, בבני-ברק. פתיחת המשרד היתה דרושה
בעקבות הרחבת רשת משלמי המס והגידול במספר התיקים. בתל-אביב היו
מרוכזים יותר מדי תיקים ואנשי רמת-גן טענו שאינם יכולים להגיע לתל-אביב.
כפי שאמרתי, מספר התיקים גדל בהרבה וקשה היה להשתלט על העבודה ולסיים
את כל התיקנים בצורה יעילה.

ז. סוזאייב:

אז מה היה החסכון באיחוד?

מר שרון:

זה היה לפני שלוש שנים.

ז. סוזאייב:

אז היה חסכון?

מר שרון:

כן. עכשיו אנחנו משתדלים להרחיב את
רשת משלמי המס. בבני-ברק נפתחו 50
אלף תיקים של אנשים שלא היו במעגל משלמי המסים.

לגבי שעות נוספות. סעיף זה מופיע כל

שנה.

ז. סוזאייב:

לפני שנה לא היה סעיף כזה.

מר אבולעפיה:

לפני שנה לא הופיע בתקציב אבל באמצע
השנה קיבלנו תקציב לשעות נוספות בתור

העברה מסעיף לסעיף.

מר שרון:

זה לא סוד ויש לכך הרבה סיבות. הכוונה
לשעות נוספות של ממש, השעות בהן פתוח
המשרד אחר-הצהריים. ישנו קהל הטוען שאינו יכול להגיע למשרד לפני שלוש
כי אינו רוצה להפסיד כמה שעות עבודה. זו היתה אחת הסיבות להחזיק את
המשרדים פתוחים עד שעות הערב. התועלת שהדבר הזה מביא היא למעלה מן המסורתי.

מר אבולעפיה:

אילולא זאת היינו צריכים לקחת עובדים
קבועים.

מר שרון:

אם יהיה פיגור בעבודה בסוף השנה נצטרך
לקחת עובדים נוספים, ולא כל פקיד יכול
לעשות שומה במס הכנסה. על-ידי קצת עבודה בשעות נוספות פותרים את כל הבעיות.

לחה"כ סוזאייב יש גם טענה כלפי הוועדות

הציבוריות אבל הוא לא השמיע אותה.

ז. סוזאייב:

הטענה העקרית ששומעים מצד משלמי המסים היא,
שהתפקיד אשר ממלא פקיד השומה בוועדת הציבוריות,
אותו פקיד שלפניו מופיע הנישום לפני ערעורו, הוא לא יעשה תפקיד מכריע.

מר שרון:

זה תלוי בוועדה הציבורית. יש לה סמכויות הלא.

ז. סוזאייב:

דבר שני, אחרי שהנישום משמיע את
טענותיו, ערובה על כל שאלות חברי הוועדה
ועוזב את חדר הדיונים, מוציא פקיד השומה חומר נוסף, כדי להגן על הערכתו
שלו, שלא בנוכחות הנישום. הוא מביא חומר פנימי, סודי, כדי לשכנע
את חברי הוועדה בצדקתו. הנישום אינו יכול להתגונן מפני שזה נעשה שלא
בנוכחותו. הטענה היא שאין להרשות לפקיד השומה להשתמש בחומר עליו אין
הנישום יכול להגיב.

אני מודה ומתוודה שהשטח הזה הוא קשה
ואומלל, משום שאין ספק עליהם יוכל להתבסס פקיד השומה והוא צריך להגיע
בכל זאת לאיזה אומדן מציאותי, אבל יש מקרים שפקיד השומה אומר לנישום:
אתה חייב 5 אלפים ל... ולאחר שהוא שומע שהנישום רוצה לערער על-כך בפני
הוועדה הציבורית הוא אומר: אם תלך לוועדה ציבורית שם אתבע 8 אלפים ל... .

מתוך הערכה לוועדות ציבוריות אלה אנחנו רוצים שהן תגענה לרמה יותר מושלמת. איננו שוללים את הוועדות הציבוריות, אבל יש כמה פגמים שאנחנו רוצים לתקן.

מר אבולעפיה:

יש לציין שעכשיו הכנסנו שינוי רציני ביותר בעבודת הוועדות הציבוריות. עד עכשיו הוועדה ביחד עם המפקח היו יושבים ושומעים את הנישום ואחרי יציאתו של הנישום היו מחליטים. עכשיו הכנסנו שינוי לפיו המפקח מתדיין עם הנישום, מופיע בפני הוועדה ביחד עם הנישום ואחרי כן יוצא יחד עם הנישום, כלומר בוועדה לא יושב המפקח אלא פקיד השומה.

מר שרון:

ז.א. שאין חשש שיביאו חומר שלא בנוכחות הנישום. בכל אופן אני מוכן לבדוק את טענתך.

לשאלתו של חה"ג רובין. אשר לחברת עולמית כל העניין היה בעתונות. בחברות הגדולות מטפל הפשט"ג - פקיד השומה למפעלים גדולים. חלק ניכר מהפשט"גים הם רואי חשבון, אנשים הבקיאיים היטב במקצוע.

לשאלת חה"כ אולמרט על עובדים ארעיים. נשאלה אותה שאלה לגבי אגף הנכסים. העובדים הארעיים בארנונה מחוייבי המציאות מתוך כמה סיבות: ראשית כל, על פי רוב יש שם פיגור בעבודה, ואם אנחנו איננו רוצים להוסיף עובדים קבועים אנחנו מוכרחים להעסיק עובדים ארעיים, משום שאנחנו חושבים שביום אחד נפסיק את העבודה של העובדים הארעיים. הם דרושים כדי לעשות את השומות, הם עוברים מחנות לחנות ומעריכים את החנות ואת המלאי. זו פעולה שלא עושים כל יום אלא פעולה חד-פעמית כדי להכניס עסקים אלה למסגרת משלמי המט. זהו מבצע שעושים אותו בעיקר פעם בהתחלת השנה ופעם בסוף השנה. לאט לאט, לאחר שהענינים יכנסו למסגרת תקינה נוכל לשחרר עובדים אלה.

חה"כ אולמרט שאל מדוע יש צורך בכל-כך הרבה נסיעות באגף מס הכנסה. באגף מס הכנסה עובדים הרבה מפקחים הצריכים לנסוע ממקום למקום. נוסף לכך יש להם עניין עם הרבה כפרים ערביים והם מחוייבים לנסוע לשם. יש כפרים שלא קל להגיע אליהם.

הי"ר י. גוריא:

את שראית הזמן נייד לשר האוצר, אשר יביא לפנינו בצורה יותר מפורטת את ההצעות למימון צרכי העליה.

שר האוצר ל. אשכול:

מה שאמרתי אתמול בקשר לעניני עליה זה עיקר ההבדלים, כי לולא הצורך במימון צרכי העליה הגדלם לא הייתי נחפז להציע הגדלת התקציב בקשר לכיסוי נזקי הבצורת ואף לא בקשר עם עבודות הירדן; משום שההכנסות לדברים הללו הם רק מן החוץ ויכולתי להרשות לעצמי לחכות עוד חוד-חדשיים. אבל כיוון שבא העניין הגדול הזה, גם הכנסת לא יכלה להשלים עם כך שאנחנו דנים על תקציבים, עליות באות והאוצר אינו מציע תקציב נוסף, מה גם שאין שום סיכוי לפגוש את הצרכים בלי תקציב נוסף.

אמרתי אתמול שהתקציב הנוסף שאני מבקש לאשרו מסתכם ב-135,3 מיליון ל"י. זו הייתה הפתעה כי דובר קודם על תקציב של 200 מיליון בקירוב. התקציב שלנו לא יגדל אלא ב-135,3 מיליון ל"י, מפני שאת הכספים שאני רוצה לקבל מהעם היהודי מופיעים אצלי במינוסים. גם בתקציב הראשון ישנו חוב מהסוכנות היהודית, מהשנה שעברה, שעכשיו היא מחזירה, וגם הוא מופיע במינוס. כאמור, התקציב יגדל ב-135,3 מיליון ל"י. 300 אלף ל"י זה אותו אחוז מס קניה שאנחנו צריכים להעביר לעיריות.

התקציב הנוסף נועד לשלושה צרכים והוא בא משלושה מקורות הכנסה. מקור הכנסה אחד היא ישראל, הנוכחית כמחצית ההכנסה, ואולי קצת פחות מזה, והמקור השני הם מקורות חוץ - העם היהודי ועזרה בצורות שונות מהממשלה האמריקנית.

יטסקים ל' אנחנו רוצים לקבל סכום
נוסף של 35.3 מיליון ל"י. כ-10 מיליון ל"י יתקבלו, לפי הערכה, מאותן
צורמות של מס, כתוצאה מהגברת הפעילות הכלכלית. כ-15 מיליון ל"י יתקבלו
מן השוק האפור. אני אפילו חושב שהאורז, הבשר והמצרכים האחרים יתנו
לנו קצת יותר מהאומדן. עם ההוזלה ועם קביעת מחיר אחיד לאורז השימוש
בו גדל פי שלושה בחודש או בחודשיים האחרונים, אם לא למעלה מזה.

ח. רובין: כמה לירות נותן דולר של יבוא אורז?

שך האוצר ל. אשכול: בכל אופן הרבה פחות מאשר קודם בשוק
האפור. אולי כ-5 ל"י. אני רוצה
להגיד שלחלק מהישוב יש איזו הנאה, איזו רמתא מביטול הקיצוב והורדת
המחירים בשוק האפור.

כ-10 מיליון ל"י נקבל מהיטלים חדשים.
שכבר בוודאי ראיתם אותם. בסך הכל נקבל בסעיף זה 35.3 מיליון ל"י.
היתה מחשבה להגיע ל-40 מיליון ל"י, אבל כתוצאה מכירורים, ומשיחות ועיון
מחדש הורדנו ל-35.3 מיליון ל"י.

הסעיף השני הוא המלווה לקליטת העליה
אשר צריך לצאת ידי חובה וידי רצון של כולם. אני ענדכם - אם לאתפרסמן
את קלוני ברבים - הייתי בעד מס. אני חושב שהמוני העם יבינו שאינני
עושה זאת מרוע לב. אני גם שמעתי מהרבה צדדים בציבור שואלים: איך בכל-זאת
מסתדרים? - כאשר ביטלנו את יחב המגן. ואם צודקות הנבואות מרחיקות
הראות, הרי אנחנו נכנסים למספר שנים קשות והארץ מחוייבת לקבל על עצמה
עול מיוחד יום-יום ושנה-שנה, לא רק לדחות את פרעון החוב לעוד כמה שנים.
כי יש די הלוואות שאנחנו מקבלים, אי-אפשר להתלונן שאיננו מתחייבים
מספיק - בהלוואות צמודות ובריבית לא נמוכה. אבל גברה הדעה לטובת
מלווה ולא מס, אולי מפני שהתחלנו במלווה התנדבות, והוחלט על מלווה
חובה בגבול של 40 מיליון ל"י.

ביום א' נחליט בישיבה הממשלה סופית
על התנאים של המלווה. ביחס לשנים אני יכול להגיד כבר עכשיו שלפי דעתנו -
וזו היתה דעת כולם - שאם עושים מלווה אשר יהיה צמוד, כפי הנראה,
לפחות אל נטיל על עצמנו את פרעון החוב במספר שנים קטן. דובר על
מלווה ל-15 או ל-20 שנה. באיזו צורה? - עליה יהיה בהתאם להכנסה נטו,
אחרי ניכוי מס הכנסה. אילו היה זה דבר מוטכם, בוודאי היה טוב בשבילי,
הייתי אומר שבהסכם כללי עושים זאת.

(אחרי כן רשמה מא)

המשך דברי שר האוצר ל. אשכול

התקציב היסודי בנוי על 50 מליון לירות אמיסיות. בתקציב זה אנו מסויפים 25 מליון לירות מאמיסיות; יחד אנו מקווים להשיג 75 מליון לירות מאמיסיות. ההסתדרות, הבנק האפוזיטאי והרשויות המקומיות רוצים להוציא אמיסיות חדשות.

ח. רובין: האם החלק הראשון של האמיסיה של הרשויות המקומיות נמכר?

שר האוצר ל. אשכול: כן. אנו חייבים לרשויות המקומיות תוספת של מליון וחצי לירות.

כדי לאפשר לסוכנות לשלם 30 מליון לירות לתקציב היסודי, אנו חייבים לאשר להם אמיסיה בסכום של 10 מליון לירות שתוצא על ידי קרן היסוד. ברור שגם אם נוציא את האמיסיה עכשו, היא לא תסכר עד סוף מרס.

אני בונה על 20 מליון לירות מקרן התמורה של עודפי המענק לבצורת. המוס"ם על עודפי מענק למפעל המים עלול להמשך זמן רב. יתכן שממשלת ארצות הברית הייתה מוכנה לתת 3-4 מליון לירות למפעל הירמוק ואנו לא נרצה לקחתם; כי אנו יודעים שבענין מפעל הירמוק האמריקאים רואים עצמם חייבים, וכפי היודעים החלו לבצע מפעל הירמוק, ומשום כך הם רוצים לפצותינו. לכן מוטב לנו להמשיך במאבק זה. אני חושב שנקבל 10-12 מליון דולר לנזקי הבצורת, אבל לא בסומנים אלא בצורת גרעינים מעודפי המזון. אולם כאן מתעוררת בעיה, כי אנו צריכים להוכיח שאנו יכולים להשתמש בגרעינים, ואילו לנו יש רזרבה גדולה של גרעינים. אגב, זו אחת הסיבות שאנו מרשים לפתח ענף הלול, ביחוד את החלק המיוער לייצוא, למרות שביסודו של דבר אין בזה הגיון כלכלי רב.

מ. אולמרט: באיזה סחיר אנו מקבלים את הגרעינים?

שר האוצר ל. אשכול: אנו מוכרים את הגרעינים במחיר גבוה יותר מ-1,8 ל"י הדולר, ומכאן באים הסכומים הדרושים לכיסוי ייצוא הביצים. אני יודע מהו מצב יצוא הביצים. אבל כשם שבמשך דורות למדנו לעשות התישבות ובמשך דורות למדנו למדנו לייצא פרי הדר, כך יעבור זמן עד אשר נלמד מלאכת הייצוא. אני יודע שהמשלוחים הראשונים של ייצוא הביצים היו גרועים, אבל במשך הזמן שופרו במידה ניכרת. ברור שלא היינו קונים מספוא בדולרים כדי לפתח את הלול בממדים כאלה. קבלנו את הגרעינים במסגרת העודפים. הפעם אני מציע שנקבל את הגרעינים במסגרת הגרנט, ובהתאם לכך ניתן אותם לחקלאים.

הסעיף הבא - הגדלת ההכנסות מהכונדס בשעור של 15 מליון לירות.

כידוע נמכרות אגרות הכונדס גם בצרפת. נזדמנת לצרפת בדיוק כשנסתיים תוקף הרשיון למכסת הכונדס שנקבעה לנו. נפגשתי עם מר פיניי והוא חידש את הרשיון על סכום של 2,5-3 מליון דולר.

הכנסה נוספת בסכום של 7 מליק ליחת אנו מקווים לקבל מבטול קרנות ההשוואה עם ביטול קיצוב הבשר.

ח. רובין: מה פירוש הדבר?

ד"ר ארנון: נפסיק מכירת בשר יבוא בשוק המקומי, פרט לעונות מסוימות בשנה, בהן הבשר המקומי אינו מספיק לכיסוי התצרוכת. באותן תקופות נמכור את בשר היבוא במחיר שיהיה שווק למחיר הבשר בשוק המקומי.

ח. רובין: מה יהיה מחיר הבשר?

ד"ר ארנון: 5-6 לירות הקילו.

שר האוצר ל. אשכול: גוסף על כך אני בונה על השתתפות הסוכנות בסכום של 50 מליון לירות.

א. בהיר: כאן סופיע סכום של 40 מליון לירות.

שר האוצר ל. אשכול: בתקציב היסודי יש סכום של 10 מליון לירות מהסוכנות כהשתתפות בקליטה ראשונית של העולים.

מר דב יוסף מוכן להתחייב היום על סכום של 25 מליון מליון לירות. אנשינו במגברית מודיעים כי השנה תהיינה הכנסות המגבית גבוהות יותר מאשר אשתקד. בשנים האחרונות הנהגנו את השיטה שהוצעה על ידי מר ברנשטין, שהקהילות היהודיות תקבלנה כרדיט בבנקים ברבית נמוכה על מנת לשלם את חלקן במגבית. חוב הקהילות לבנקים מגיע ל-65 מליון דולר. בניו יורק נעשה ניסיון להעלות את המכסות של הבונדס, וניסיון זה הוכתר בהצלחה. נעשה ניסיון להגדיל את המכסות גם בפריפריה מתוך מגמה להגיע ל-100 מליון דולר. המעניין הוא שבעלי ההכנסות הנמוכות והבינוניות הגדילו את תרומותיהם למגבית. כנראה קל יותר להעלות את התרומה מ-1000 ל-2000 דולר מאשר מ-200 אלף ל-500 אלף דולר.

י. רוקח: היהודים באמריקה תורמים סכומים עצומים לקרנות שונות.

שר האוצר ל. אשכול: נכון, הם תורמים סכומים ניכרים בעניינים מקומיים. נוכחתי לדעת, שאין טעם לבוא אליהם בשאלות מדוע הם בונים לעצמם בתי כנסת ובנייני פאר אחרים. בתי הכנסת הפוארים ומרכזי התרבות שהם מקימים משמשים מקום מפגש ליחידות המקומיות, ובייחוד לנער.

קבל מקום, סכום זה של 40 מליון לירות אינו מובטח במאה אחוז; ולכן אינני יכול לחתום חוזים על הקמת שכונים על בסיס 40 מליון לירות אלה. דבר זה מחייב אותנו לזהירות מרובה. ומשום כך נאבק אני עם מחכנני השכון על הקמת יחידות קטנות יותר וזולות יותר. בין היתר העליתי את המחשבה שמתוך דירה בת 2 חדרים ומטבח, בחדר אחד לא ישלימו עבודת הטיח והנגרות, אלא במשך הזמן ישלימו העולים את החסר אם בעצמם ואם בעזרת קרוביהם.

לנזקי הנצורה אני מציע סכום של 20 מליון לירות, אם כי אינני בטוח שנקבל סכום זה.

למפעלי המים אני מציע סכום של 20 מליון לירות, ואם נקבל פחות, נוציא פחות בסעיף זה.

למעסוקה, סעד, בריאות וחנוך אני מציע 35 מליון לירות.

(אחרי כן רשמה חס)

שר האוצר ל. אשכול:

אם כך - צריך יהיה לתת יותר כסף לעבודות-
ודברים דומים. הוא הדין בסעד. הנה, כבר בקשר להעלאת מחיר הסוכר,
נאלץ להעלות את שכרם של פועלי-הדחק. הדבר יעלה בכסף. הכסף ישנו
ברזרבה שיש להשאיר לאוצר.

הכוונה אינה שאני אחלק את ה-30-25 מליון
לירות, אלא שאני אבוא לוועדת הכספים, מדי פעם בפעם, ואציע לה את אופן
החלוקה. נראה לי שהדבר הזה הוא לטובת העניין. אינני מציע לחלק כסף
שעוד איננו, כי גם הכסף האחר תלוי באחרים.

במידה שתהיינה שאלות נוספות יסביר לכם

מר סורוקה את הדברים.

י. בדר: אנש האוצר הכינו לנו הצעה בהקדם, אלא שלא

עשו זאת בהצלחה. ייתכן שלא יכלו להספיק

לצעות יותר.

בסעיף 01 - 14 - מסים - יש תוספת של 35 מליון
לירות. לדעתי, רשאים אנו לדרוש שיהיה לפחות פירוט של הסעיף הזה. למעשה,
אפשר היה לחשוב שהסכום הזה כולל גם את מס-הכנסה. אני מבין שזוהי רזרבה
והשר מסכים שוועדת הכספים תאשר את החלוקה. אך זה אינו תקציב במובן
המקובל של המלה. אין זה תקציב מבחינת הפירוט ומבחינת האפשרות להעביר
מסעיף לסעיף.

שר האוצר ל. אשכול: תמיד טוענים מדוע אין לאוצר רזרבה. הנה,
זאת הרזרבה.

ש. סורוקה: יבואו סעיפי המסים והאגרות. בעמוד השני

לא יהיה פירוט לסעיפי הרזרבה. צהתאם

לדבריו של שר האוצר החלוקה לא תעשה בלי אישור מוקדם של ועדת הכספים.
בקשר להצעת תקציב הפיתוח תבוא חלוקה מפורטת. תהיה חלוקה של הוצאה,
אבל לא תהיה חלוקה של שדותים.

י. בדר: זאת אומרת שנקבל פירוט.

אני רואה שתקציב זה כולל 35 מליון לירות
מסים ו-7 מליון לירות היטלים. ביחד: 42 מליון לירות, ועוד 40 מליון
לירות, ז"א 82 מליון לירות מסים. לכן, אי-אפשר לאמר שהמסים הם רק
35 מליון לירות.

האם גם הפעם תהיה אפשרות לכופר?

שר האוצר ל. אשכול: לא.

י. בדר: הנסיון הוכיח ש-95% של הציבור מעדיף לשלם

כופר במקום מילווה חובה.

היור י. גורי: לא 95% אלא בערך המחצית. האם גם עכשיו אתה

מציע אפשרות של כופר?

י. בדר: בינתיים אני רק מעיר הערה ואינני נוקט עמדה,

כי סיעתי תקבע את עמדתה ביום ראשון.

אני מבין ש-50 מליון הלירות מן הסכומות לא יתקבלו

שר האוצר ל. אשכול: שליש מן הסכום הזה ישנו כבר במציאות.

י. בדר: כאשר הציונים הכלליים טענו שבמקום מילווה עליה טוב יותר להוציא אמיסיה נוספת של 20 מליון לירות, אמרו מומחי האוצר שיש כבר אמיסיות ב-50 מליון לירות והשוק לא יוכל לקלוט כל אמיסיה נוספת. עתה מסתבר שיש אפשרות כזאת. מצב השוק לא השתנה במשך חודשיים במידה כזאת שיש אפשרות להוציא אמיסיות חדשות, אם, לפי דעת המומחים, לא היתה אפשרות כזאת לפני כן.

היו"ר י. גורי: ייתכן שכתנאים של היום מבין הציבור שיש לרכוש את אגרות החוב האלו, והוא מוכן לרכוש אותן במקום לקנות רהיטים.

י. בדר: עד כמה שלי ידוע, אין השוק למסחרי מושפע מצרכי המדינה. המצב בשוק לא נשתנה במשך חודשיים.

המסקנה שלנו ושל הציונים הכלליים צריכה להיות: לא לקבל דעה שוללת של מומחי האוצר בשעה שאנחנו מציעים אלטרנטיבה.

על מילווה העליה אינני אומר דבר.

בענין ההוצאות - ידוע לי שהיה ויכוח בממשלה. שר האוצר טען שאיננו יכול להוסיף לתקציב הפיתוח והיו סיעות שדרשו תוספת. אינני מוצא כאן את הסכום לבצורת.

ש. טורוקה: הוא כלול בחלוקה.

י. בדר: זה אינו בסדר. אם כל שלוש שנים, עד להודעה חדשה ועד לשינויים שיחולו צריך להוסיף להתישבות סכום לכיסוי נזקי בצורת, פרוש הדבר שזה איננו לצרכי בצורת אלא שזוהי טובטידיה. החקלאות סובלת מאסונות-טבע, אלא שאם האסון הוא פריידי, אין לראותו יותר כאסון, והוא הופך להיות לענינו של התקציב הרגיל. שנית, יש כאן ענין של חישוב נוסף, אם מבחינה משקית כדאי העסק הזה.

היו"ר י. גורי: זוהי הסובסידיה היחידה שלא הייתי מתבייש לקבלה אילו הייתי חקלאי בנגב.

י. בדר: אין מה לדבר כאן על בושה. אני יודע את התנאים בהם חיים אנשי הנגב. אני מדבר כאן מבחינה משקית. אם מקימים מפעל יש לדאוג לכך שמפעל זה לא יעלה יותר - בבנייתו ובהוצאותיו הראשונות - מאשר הקמתו במקום אחר. אין הדבר כדאי. אני מבין שבמקרים מסוימים יכולה המדינה להיות מעינינת בהקמת מפעל במקום מסוים. אך לא ייתכן שמפעל יוקם במקום כזה בצורה כזאת שגם לאחר ההשקעה הראשונית הוא יהיה בלתי-יעיל באופן תמיד, ואפשר יהיה להחזיקו רק כל עוד יהיה לכך מקור לכיסוי: עזרת חוץ. אם מקימים מפעלים והתישבויות בנגב בצורה כזאת שהם תמיד מפסידים, פרוש הדבר שנשאר תלויים תמיד בעזרה מן החוץ.

כרגע אינני מציע דבר בענין זה. אני רק מעיר הערות.

יש כאן שלושה סעיפים של הפחתות. אינני מבין מדוע פרטתם אותם.

ש. טורוקה: אין כאן תיקון. זהו העתק של מה שהיה קודם בתקציב הפיתוח.

אני מבין מדברי שר האוצר שגם הוא וגם יו"ר ועדת הכספים
עדיין מפקפקים מה טוב יותר מס או מילווה.

א. כהן:

אם נכשל חלילה בקליטה ראשונית של העליה החדשה
נצטרך להטיל בשנה הבאה מסים מיוחדים. אבל אם נצליח - ואני מאמין
שנצליח - יבואו 100 אלף יהודים נוספים בשנה הבאה, כי רבים מחכים
שם ואינם נרשמים לעליה, עד אשר יתברר להם כיצד נקלטו אלה אשר עלו
ארצה. על-כן אין להתחיל השנה מן השיא בגביית המסים, ויש להשאיר
את השיא לשנה הבאה.

אינני מבין את הפחד מפני הצמדה והחזרת הכסף
כעבור עשר או עשרים שנה. אין מדינה בעולם שחובות הפנים שלה יורו.
בכל זאת אף אחת מהן לא פשטה את הרגל. כעבור 20 שנה ישלמו האזרחים
מסים ויחזירו את המילווה לאלה שמשלמים עכשיו.

אני מבין את החשש שמא מילווה זה יהיה מושך
מדי ויזיק לאמיסיות האחרות. על-כן יש לעשותו לפחות-מושך. אני
מבין ששר האוצר רוצה להפלותו לרעה מכל הנחיצות ואילו לדעתי מספיק
אם תקבע לו רבית נמוכה יותר, או דק מספר שנים דב יותר.

אני מציע שאמיסיה זו לא תהיה פתוחה לקופות התגמולין.
כן אני מציע שחלקו יהיה נושא-פרסים וחלקו נושא-רבית.

אני מציע ששר האוצר יקים מטה ליחסי ציבור שיעסוק
בהחדרת אמיסיה זו לציבור. עתה, בשנת הבחירות אין ממשלים מפני פירות
הלירה ומעדיפים לקבל 20%-18% ו-16% רבית, אך עם התקרב מועד הבחירות,
אפשר יהיה להחדיר את ההכרה בלב אלה הנותנים אשראי ברבית שחורה, שכדאי
יותר להבטיח את כספם באגרות חוב.

אני גם מציע שלא ייקרא למילווה בשם מילווה חובה.

הוא לא ייקרא "מילווה חובה".

ש. טורוקה:

אפשר לקרוא לו "מילווה קליטה".

א. כהן:

אם חבר-הכנסת בדר מציע כופר, פרושו של דבר שהוא
מציע הגדלת הטכום ל-80 מליון.

ח"כ בדר טוען שאין להאמין למומחים. יש לקחת
בחשבון שגם הפעילות הכלכלית של אמצעי התשלום בשוק גדלה, ויש יותר
חסכונות אצלנו.

אני מציע להסתפק דק בשוני אחד לגבי האמיסיות האחרות,
דק ברבית. אך אם יש התנגדות לכך, אני מסכים שהשוני יהיה במספר השנים.

ח. רובין: אני מתחיל מענין החסכון - הצמדות. נראה לי ששר

האוצר בורח ממתן משובה בענין. נראה לי שאפשר
להגיע לחסכון של 10 עד 15 מליון לירות, ולהכניס סכום זה לצד ההכנסה.
אני מציע שתוקם ועדת חסכון שישתתפו בה נציגים של כל הגורמים היושבים
בוועדת הכספים, מתוך הנחה והסכם ג'נטלמני שלא יינתן לדבר הזה פרסום.
(י: רוקח: קרא לזה ועדת קימוצים), אני מסכים. ועדה זו תצטרך לפעול
באופן קבוע, וחבריה יצטרכו ללמוד את בעיות, מתוך בטחון הרדי שלא יינתן
לדבר פרסום. אני אומר מראש שאני לא אציע פיטורי עובדים, אבל אדרוש
הקפאת המנגנון, לפחות הקפאת המנגנון האדמיניסטרטיבי. אני מציע שהדבר
הזה ייקבע כסעיף בתקציב - 10 מליון לירות בצד ההכנסה, נוסף ל-35 מליון ל"י

שנית, אני חולק על מסי העקיפין הנוספים, בעיקר
כאשר הם נובעים מהעלאת העריפיים. יש הכנסה יותר גדולה מזו שמופיעה
בהעלאת העריפיים. אני מבין, מדברי המציעים, שזוהי הגדלת האומדן כפי
שהיא מופיעה בדרך כלל בתקציב הנוסף בנובמבר או אוקטובר. אני מציע שתהי
גם הגדלת האומדן של מס-הכנסה, כי יש מקום לכך.

שר האוצר ל. אשכול: אני מסכים שזה יכנס לרזרבה עד סוף השנה. אם יהיה יותר כסף - הוא יכלל ברזרבה.

ח. רובין: אינני מתנגד לזה.

בהעלאת המסים יש שלושה סוגים: טקסטילים, חומרי בנין, חומרי גלם ונייר. רצוי שנקבל רשימה מפורטת של שינויים אלה כדי להקל עלינו בהמשך הדיונים.

אני מבקש מוועדת הכספים שתקבע עמדה לגבי חוק מס קניה. אין כל הצדקה לכך שדין תעריפי מס הקניה לא יהיה כדין התעריפים של המכס וההיסטלים. אחרת, אין כל ביקורת פרלמנטרית בשטח זה.

יש לדאוג לכך שלא תתחיל שוב פסיכוזה של העלאת מחירים בעקב בעלאות אלו במסים. מבחינה זו אני מפנה את השומת לבם של שר האוצר וחברי הוועדה לכך שיש לדאוג לזה שהדבר לא ימצא ביטוי בהעלאת המחירים.

י. רוקח: העתונים כבר הודיעו שהם יעלו את מחיריהם מ-1 באפריל.

ח. רובין: אני מביע את טפקותי לגבי מסי העקיפי שהוטלו.

אני חושב שהדבר לא יפגע באמיסיה של 75 מליון לירות. אני מתאר לי שחיסובי האוצר בנויים על שתי הנחות. חלק: קופות תגמולין, קרנות וכו'; וחלק: שוק חופשי. ציבור השכירים אינו נוטה לאמיסיות. משום-מה הוא נמשך יותר לבנקים, שהתבאים שלהם הם גרועים יותר. תמיד עמדתי על-כך שניתן עידוד-יתר לתכניות אלו של הבנקים. אבל יש גורם אחד שהוא רציני, אלה הם מקבלי הפיצויים מגרמניה. השנה יכנסו 60-70 מליון דולר. אפשרויות הצריכה שלהם נוצלו כבר במידה רבה, ואותם יש להפנות לרכישת אגרות-חוב.

אני מוכן שהחזרה תהיה כעבור 15 שנה. אני מבקש ששר האוצר לא יעלה את התקופה הזאת. שנית, אני מציע שלא יהיה אגרות נוסאות-פרסים. במקום הפרסים תנתן ההצמדה. אני חושב שהרביית תהיה 3%. יש להסביר את הדבר לציבור לא רק מבחינה ציבורית-פטריוטית - ואינני מזלזל כלל וכלל בבחינה זו.

שר האוצר ל. אשכול: אני מפנה את השומת לבכם לכך שיש הצעה שאגרות אלו לא תנתנה להעברה במשך תקופה מסוימת.

א. כהן: אני מציע שהתקופה תהיה 3 שנים.

הי"ר י. גורי: אנו מפסיקים עתה את הדיון. רשומים לרשות הדיבור חברי הכנסת: סוזאייב, בהיר, אולמרט, דיין, הרצפלד, קלמר ורוקח.

מחר נקיים ישיבה בתל-אביב משעה 9.30 עד שעה 13.30 בהשתתפותו של שר המסחר והתעשייה. הישיבה תוקדש כולה למשרד המסחר והתעשייה. ביום ראשון אח"ה נקיים ישיבה משעה 16.00 עד שעה 20.00 ואותה נקדיש לסיום הדיון שהתחלנו בו היום. נבקש את שר האוצר להשתתף בישיבה זו בתל-אביב. ביום שני נסיים את מה שנשאר. ביום שלישי ורביעי נביא לכנסת את תקציב משרד המסחר והתעשייה, הנשיא, מבקר המדינה והכנסת.

הישיבה נועלה בשעה 11.26
=====